

Preken i Fjellhamar kirke 30 jan 2011

4. s e Kr. Åp

Kapellan Elisabeth Lund

På den tida Bibelen ble skrevet, så menneskene for seg jorda som flat. Det var en flat jord som sto på søyler, og over denne flate jorda var det spent en himmelhvelving. Den sto som en beskyttende osteklokke over den flate jorden.

Vi kan få et glimt av det verdensbildet blant annet i skapelsesfortellingen foran i Bibelen, der det står at Gud gjorde himmelhvelvingen og skilte vannet som er under hvelvingen fra vannet som er over den. Himmelhvelvingen var en livsviktig beskyttelse, for det vannet som de tenkte var over den, var det voldsomme og ødeleggende kaoshavet. Der kunne ingenting eksistere. Jorda var et rom som Gud hadde skapt under himmelhvelvingen, et sted som var gjort i stand så menneskene kunne bo der. Det ble kalt kosmos, som betyr en ordnet verden. Kosmos er det motsatte av kaos.

Men av og til kom kaoskreftene inn i kosmos. Det skjedde for eksempel da det vi kaller syndfloden kom, da Noa bygde arken sin og var den eneste som overlevde oversvømmelsen med sin familie og to av hvert dyr.

Kaoshavet og kaoskreftene er en trussel som ikke vil bli borte før Jesus kommer igjen og tar et oppgjør med all ondskap. Da vil vi få oppleve et kosmos uten kaos.

Selv om vi vet mer nå om hvor rund jorda er og sånn, og at det ikke finnes et kaoshav der ute, så kan vi kjenne oss igjen i det at verden kan være et godt sted å være, et ordna sted som Gud har skapt. Der mye er lagt til rette for at vi skal ha det bra. Samtidig kommer det truende kaoset av og til inn i verden og inn i livene våre.

Vi skal høre om en gang da det skjedde med Jesus og disiplene.

Det står det om i Matteusevangeliet i det 8. kapittel:

Så steg han i båten, og disiplene fulgte ham.

Da ble det et voldsomt uvær på sjøen, så båten nesten ble borte mellom bølgene.

Men Jesus sov.

De gikk bort og vekket ham og sa: «Herre, frels! Vi går under!»

Han svarte: «Hvorfor er dere redde – dere lite troende!»

Så reiste han seg og truet vindene og sjøen, og det ble blick stille.

Mennene undret seg og spurte: «Hva er dette for en? Både vind og sjø adlyder ham.»

Slik lyder Herrens ord.

Vi vet at Jesus gikk på vannet en gang, men stort sett brukte han båt. Denne gangen gikk han opp i en båt og disiplene fulgte etter ham opp i den samme båten.

For ikke så lenge siden hadde han møtt disiplene for første gang, og sagt: Følg meg! Og disiplene fulgte ham og de lærte stadig mer om hvem han er og de fikk se mange glimt av Guds rike.

De hadde begynt å få en anelse om hva det er Jesus kommer med. De hadde hørt at han snakka om kjærlighet og barmhjertighet, og de hadde sett med egne øyne at han helbreda syke mennesker. Han snudde mye av deres verden på hodet. De levde i et samfunn der barna og de svake og syke nesten ikke ble regna med. Men Jesus holdt fram spebarn som forbilder for oss i tro og sa at de største skal bli de minste og de minste skal bli de største. Selv om dette var uhørt for mange, fortsatte disiplene å følge ham. De ville være med på det nye som skjedde.

Nå hadde de fulgt Jesus ut i en båt på Genesaretsjøen. Det er den største innsjøen i Israel, og den ligger mellom ganske høye fjell. Fordi temperaturen i vannet kan bli høy, og det kan komme kalde vindstøt fra fjellene, kan det oppstå plutselige og voldsomme virvelvinder der, som kan piske opp vannoverflaten i høye og kraftige bølger. Stormene der kommer veldig brått og overraskende, sånn som kaos i livet også ofte gjør.

Det greske ordet som er oversatt til uvær i den bibelteksten jeg leste, er seismos. Vi kjenner det fra seismograf. Seismo betyr også jordskjelv, og det sier noe om styrken i dette uværet. Det var helt krise, helt kaos.

Og Jesus sover.

Jesus og disiplene er i samme båt, men samtidig er de i hver sin virkelighet. Disiplene er som oss, de blir redde når de tror de skal dø. Men Jesus er ubekymra. Han lever i Guds rikes bekymringsløshet.

I den båten møtes de to virkelighetene. Disiplene skriker i angst og vekker Jesus med å rope: Herre Frels! Redd oss Jesus, vi går under!

Jesus våkner og befaler vinden og sjøen å bli stille. Han viser at han har makt over kaoskreftene. Han viser disiplene mer av hvem han er. Han er skaper og Herre. Han er Gud. Og det blir blikk stille.

I en kirke (Sct. Nicolai Kirke, Rønne) på Bornholm i Danmark er det et alterbilde som er henta fra historien om Jesus som stiller stormen. Det er kunstneren Sven Havsteen-Mikkelsen som har malt det. Adoptivfaren til denne kunstneren var kaptein, og da Sven var ung ble han med på flere sjøreier til Grønland og Island og Færøyene. Så han hadde nok opplevd å være i båt i hardt vær.

Når man ser alterbildet hans litt på avstand, ser man nesten bare sjø. Store bølger og skumtopper dekker nesten hele bildet. Man må se bedre etter for å se at det er en liten båt mellom de brusende bølgene, og foran i den båten står en skikkelse i rødt. En liten rød prikk nærmest. Det er Jesus.

Når menigheten der ble spurt om hva de synes om alterbildet sitt, sa de fleste at jo, ja det var fint bilde, men det var litt mye frådende hav og litt lite Jesus kanskje.

Sånn kan det føles i livet noen ganger også. At det er for mye kaos og for lite Jesus.

Kunstneren har fått veldig godt fram den truende situasjonen. Vi forstår hvorfor disiplene ble livredde.

Vi blir også skrekkslagne hvis vi tror vi skal forsvinne i kaos. Da kan vi lete fortvilet etter noe å feste blikket på. Det blir litt som en ballettdanser som må ha et fokuspunkt når hun gjør piruetter. Hun må ha noe fast å se på for å holde retningen og ikke ende i et kaos av svimmelhet og kvalme. Det trenger ikke å være noe stort. Det holder med en liten prikk på veggen, men den prikken får stor betydning.

Det ligner egentlig litt på hva det er å tro. Det er noe å feste blikket på. Noe fast som holder uansett.

Og når det er Jesus vi tror på, han vi fester blikket på, har vi det holdepunktet som er sikrere enn noe annet. Det holder selv om vi dør. Vi holdes fast av Gud, av han vi kommer fra. Av han som har makt over kaoskreftene, han som er vår skaper og Herre.

Når man ser på alterbildet i den kirken på Bornholm, leter man automatisk, mellom bølgene, etter Jesus. Hvor er han da, midt i dette kaoset? Fordi det er så vanskelig å få øye på ham, blir det så tydelig hvem vi trenger å se.

Hvis Jesus hadde fylt hele bildet, ville ikke menigheten der funnet ut at det var for mye hav og for lite Jesus. Fordi bildet er sånn det er, oppdager man at det er noe galt, hvis Jesus mangler.

Noen ganger stormer det i livene våre. Og de fleste av oss liker ikke storm og kaos. Det kan gjøre oss redde. For mange er det kanskje de indre stormene som er verst. Det kan være uro og angst for det vi er midt oppi, eller for det vi er redd skal skje, i verden eller i nærmiljøet, på jobben eller skolen eller i familien. Det kan være vi møter sykdom, ødeleggelser og død som skaper stormer i livet vårt.

Vi lever i en verden der kaoset kommer inn. Hvor er Gud da? Sover han?

Mange av oss har erfaring med å rope til Gud når vi er i krise. Vi roper som disiplene om at Jesus må hjelpe oss. At han må redde oss, og de vi er glade i. Noen ganger opplever vi å få hjelp. Det har jeg også opplevd. Men jeg er sikkert ikke den eneste som har opplevd at noen jeg har bedt og tryglet om at skulle få leve likevel har dødd. Sånn er vår verden.

Hvorfor gjør Gud av og til under, og av og til ikke?

Jeg tror det er noe vi må innse av vi ikke kan forstå, selv om vi aldri så gjerne ville. Vi vil så gjerne at ting skal gå opp, at vi skal se en sammenheng i ting. Men jeg tror vi må forsone oss med at meningsløshet finnes, selv om det er aldri så smertefult. At kaoskreftene fortsatt slipper inn i kosmos. Og at det ikke er før vi kommer til himmelen at Gud har lovt at alt det vonde skal forsvinne.

I alterbildet på Bornholm må vi lete for å finne Jesus midt i stormen, men han er der. Han er i samme båt som oss. Han er midt i det livet vi lever. Vi kan vite at uansett hva som skjer, så er Jesus tilstede midt oppi det. Han kan skape orden i kaos, han kan skape fred i stormen.

Det er noe galt hvis Jesus mangler. Vi trenger å kunne feste blikket på ham.

Etterpå skal vi feire nattverd sammen. Når vi går fram og tar imot Jesus i nattverden, kan vi gjøre det disiplene gjorde da de fulgte Jesus. Vi tar imot og følger Jesus videre ut i livet. Vi er i samme båt.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellig Ånd, som var og er og blir en sann Gud fra enighet til evighet.